

ABD'nin Kürt raporları tarihi

Irak'ta Ekim ayının ilk günlerinde patlak veren toplumsal olaylar, Suriye'de varılan mutabakatlara rağmen PKK/YPG'nin mevzilerini terk etmemesi hatta petrol bölgelerine ABD'nin desteğiyle daha da kuvvetli şekilde tutunması, İran üzerinde rejim değişikliğini hedefleyen ekonomik ve askeri kuşatmanın olduğu nokta, 1. Dünya Savaşı öncesinde Ortadoğu'nun sınırlarını çizmeye yönelik uygulamaya konan planların yeni tasarımlarının yürürlükte olduğuna işaret ediyor.

Abone Ol

Haber Merkezi • 12 Kasım 2019, 04:00 • Yeni Şafak

YORUM

PAYLAŞ

MEHMET A. KANCI - GAZETECİ

Türkiye'nin Fırat Kalkanı ve Zeytin Dalı hareketlerine Barış Pınarı'nı eklemesiyle beraber Suriye'nin kuzeyinde bir terör yapılanmasına yaslanarak kurulmak istenen devlet görünümlü terör koridoru akamete uğratıldı. Barış Pınarı Harekatı sürecine Türkiye'nin sahip olduğu askeri imkan ve kabiliyetler kadar diplomasi cephesindeki mücadelesi de damgasını vurdu. Peki her iki süper güç ile varılan mutabakatlar, Türkiye'nin güney sınırlarındaki bu tehdidi kalıcı olarak ortadan kaldırmayı garantileyecek mi? Hem Beyaz Saray hem de Kremlin yönetimleri, İkinci Dünya Savaşı'ndan itibaren özellikle İran ve Irak'taki Kürt toplumlarının, sınırları içerisinde yaşadıkları üniter yapıları hedef alan silahlı kalkışmalarına birden fazla defa destek vermiş, bu ülkelerde uzun yıllar sürecek istikrarsızlıklara yeşil ışık yakmışlardı.

Emperyal güçlerin, Ortadoğu'daki Kürt sorununa bakış açılarını, yaklaşımlarındaki değişimleri ve tarihi dönüm noktalarını, özellikle ABD kaynaklı bir dizi rapor üzerinden gözlemlemek mümkün. Bu yazıda, kritik öneme sahip, ABD'deki karar vericileri Kürt sorunu hakkında yönlendiren bazı raporlara yakından bakacağız. İlk sıradaki raporumuz akademisyen William Linn Westermann tarafından kaleme alınan 1 Temmuz 1946 tarihli rapor.

WESTERMANN RAPORU VE RUSYA

Westermann'ın bu raporunun, 2. Dünya Savaşı sırasında müttefikler ile ikmal yolu tesis etmek için İran'ın kuzeyini işgal eden SSCB'nin desteğiyle Gazi Muhammed ve Molla Mustafa Barzani tarafından kurulan Mahabad Cumhuriyeti'nin bölgedeki jeopolitik etkilerini belirlemek amacını taşıdığını söylemek mümkün. Westermann, SSCB'nin bu Kürt devletini desteklemek ile maksadının Kafkaslar'daki nüfuz alanını daha güneye yaymak, İran petrollerine hakim olmak ve Hazar Denizi'ni SSCB'nin bir iç denizi haline getirmek olduğuna işaret eder. Westermann, 1945 yılında Nijer ayında Birleşmiş Milletler Örgütü'nün kuruluşuyla sonuçlanan San Francisco

yılların insan ayınına, Birleşmiş Milletler Örgütü'nün kuruluşuyla sonuçlanan San Francisco Konferansı sırasında "Kürt Birliği" adına konferans katılımcılarına ulaştırılan bir mektuba ve beraberinde "Kürt Sorunu" başlıklı memoranduma dikkat çeker. 1919 yılında, 1. Dünya Savaşı'nın ertesinde Paris'teki Barış Konferansı'na da ABD adına katıldığı anlaşılan Westermann, San Francisco'daki mektup ve memorandumun büyük ölçüde 26 yıl önceki konferansta Kürt temsilcilerin dağıttığı broşür ile benzerlikler taşıdığına işaret etmektedir. William Linn Westermann, daha sonraki yıllarda ABD'nin resmi kurumları tarafından gündeme getirilen soruları ilk kez bu raporda ifade ediyordu: "Kürtler kimdir? Neden isyan etmektedirler? Ne istiyorlar? Bağımsız bir devlet kurma argümanları gerçekçi midir? Bunu başarsalar bile, bu devleti hayatta tutacaklarına inanabilir miyiz?"

2020 yılının eşiğine geldiğimiz bu günlerde Westermann'ın bu sorularının geçerliliğini koruduğunu söylememek mümkün değil. Westermann raporunun sonunda, SSCB'nin ayrılıkçı Kürt hareketlerine destek vererek Çarlık döneminden kalma tehlikeli bir oyun oynadığı uyarısı yapılıyor.

TÜRKİYE'DEN WASHINGTON'A İLK RAPOR

Sıradaki rapor ise 1952 yılında ABD'nin Ankara Büyükelçiliği tarafından hazırlandı. Rapor Büyükelçilik görevlisi E. N. Waggoner'in 3 hafta süren Güneydoğu Anadolu gezisi neticesinde oluşturularak 882.41/12-852 kayıt numaralı rapor ile 1952'nin Aralık ayında Büyükelçiliğin Siyasi İşlerden Sorumlu Müsteşarı Livingston Satterwhite imzasıyla Washington'a gönderildi. 20 daktilo sayfası uzunluğundaki raporda "Türk hükümeti sürekli olarak Türkiye'nin bir Kürt sorunu olmadığını söylüyorsa da, ülke sınırları içerisinde yaşayan yaklaşık 1-1,3 milyon Kürtçe konuşan insan Türk hükümeti için problem yaratacak nitelikte" ifadesi yer alıyordu.

Aradan geçen yıllarda Mahabad Cumhuriyeti'nin yıkılmasıyla SSCB'ye sığınarak Kızılordu Generali rütbesi alan Molla Mustafa Barzani Irak'a döner. Albay Kasım'ın, Irak'taki darbesi dengeleri değiştirmiş Bağdat'ta SSCB yanlısı bir yönetim ortaya çıkmıştı. Ancak, Kasım'ın liderliği istikrar getirmedi. Barzani liderliğindeki Irak Kürtleri yeniden ayaklandı. SSCB bir yandan Barzani'ye bir yandan Bağdat'taki hükümete destek veriyordu. Ancak SSCB, Saddam Hüseyin'i kendisine yeterince bağımlı kıldığına karar verdiği 1972'de Irak ile dostluk anlaşması imzaladı ve Barzani bir kez daha açıkta kaldı. Irak'taki ayrılıkçı Kürt hareketi bu defa hiç güvenmediği İran Şahı'na dümen kırdı. Bu, dönemin ABD Başkanı Nixon'un Ulusal Güvenlik Danışmanı Kissinger için Amerikan dış politikasının iplerini ele almak için bir fırsattı. Kissinger, ABD Dışişleri Bakanlığı'nı devre dışı bırakacak, "Kırklar Komitesi" ve CIA aracılığıyla yürüteceği Ortadoğu politikası için harekete geçti. Molla Mustafa Barzani Washington'da aradığı müttefiki bulmuştu. Kissinger'in sağladığı anlaşma ile ABD, İran toprakları üzerinden Barzani hareketine silah ve para yardımı yapmaya başladı. İsrail de aynı dönemde eş zamanlı olarak harekete geçmiş, Barzani'ye para ve askeri eğitim desteği tedarik ediyordu. Washington'da organize edilen bu trafik o kadar gizli işliyordu ki Tahran'daki ABD Büyükelçisi'nin dahi olup bitenlerden haberi yoktu. Washington-Tahran-Hac Umran trafiği başarıyla işliyor, Irak'ın petrol geliri başta

olmak üzere para ve insan kaynağı ayrılıkçı Kürt hareketi vasıtasıyla yıpratılıyor, Irak istikrarsızlaştırılıyor ve İsrail için bir tehdit haline gelmesi engelleniyordu. Saddam Hüseyin artık bu çatışmanın yükünü kaldıramayacak hale gelince 1975'te Cezayir'deki OPEC Zirvesi'nde İran ile masaya oturdu. İran ile Irak arasındaki anlaşmanın en önemli şartı Kürtlere verilen desteğin kesilmesi idi. Molla Mustafa Barzani ve binlerce yandaşı 10 gün içerisinde bir kez daha kendilerini İran ve Türkiye sınırlarına kaçırmaya çalışırken buldular. Iraklı Kürtler bir kez daha bir süper güç tarafından terk edilmişti. İşte Barzani'nin son dramı ve Kissinger'ın gizli operasyonları 1976 yılında ABD Temsilciler Meclisi İstihbarat Komitesi'nin yayımladığı "Pike Raporu" nun konusu olacaktı

KARANLIK OPERASYONLARIN FATURASI: PIKE RAPORU

Bu rapor aslında ABD'nin 1965-1975 yılları arasında küresel ölçekte yürüttüğü tüm gizli operasyonları kapsıyordu. ABD Temsilciler Meclisi İstihbarat Komitesi tarafından hazırlanan raporda, operasyonun en başından itibaren Nixon ve İran Şahı'nın Kürtlerin devlet kurmaması ve Saddam Hüseyin rejiminin devrilmemesi konusunda hem fikir olduklarına işaret ediliyordu. Barzani ve yandaşlarına sağlanan yardımın tek amacı başta Irak olmak üzere bölgenin istikrarsızlaştırılmasıydı. Bu bir sosyo-ekonomik yıpratma savaşıydı. Kissinger daha sonra Pike Komitesi danışmalarından birine neden Kürtlere yardım etmediklerinin açıklamasını yaparken şu ifadeyi kullanacaktı: Gizli operasyonlar ve faaliyetler misyonerlikle karıştırılmamalıdır. Pike Raporu, Irak'taki ayrılıkçı Kürt hareketinin en başından itibaren, SSCB yayımladığı ve Saddam Hüseyin'e karşı piyon olarak kullanıldığını belgeliyordu.

Kürdistan Demokratik Partisi ve PKK'nın 1984 yılından itibaren Hafız Esad'ın desteğiyle Suriye sınırında ve Irak'ın kuzeyinde hareket imkanı bulması bölgedeki Kürt sorununu yeni bir aşamaya taşıdı. PKK terör örgütü Türkiye topraklarına saldırılar düzenlerken, Washington'da Türkiye'nin Kürt nüfusuna bakış da değişiyordu. Bu değişim ilk olarak 1988 yılında yayımlanan ABD Dışişleri Bakanlığı'nın İnsan Hakları Raporu'nda kendisini gösterdi.

BAKIŞ AÇISINDAKİ DEĞİŞİM

Bu raporda o güne kadar iki ülke ilişkilerinde Türkiye'yi hedef alan alışılmamış bir dil kullanılmıştı. ABD Dışişleri Bakanlığı ilk kez Türkiye'deki Kürtlerden "azınlık" olarak bahsediyordu. Ayrıca Kürtlerin, azınlık gruplarının sahip olduğu haklara bir an evvel kavuşması gerektiğine işaret ediliyordu. 1 yıl önceki raporda da Türkiye'nin güneydoğusunda bir ayaklanmadan söz ediliyordu. 1988'de ise etnik bir azınlığın ayaklandığına işaret ediliyor ve Lozan Anlaşması'nın hükümlerine dikkat çekiliyordu. Türkiye'nin tepkisi Washington'da pek dikkate alınmıyor, Bakanlığın İnsan Haklarından Sorumlu Bakan Yardımcısı Richard Schiffer basın toplantısında şu cümleyi sarf ediyordu: İnancımız odur ki, Lozan Antlaşması'nda yer almamakla birlikte, uluslararası alanda kabul gören standartlara göre Kürtler ulusal bir azınlık olarak, bu hakların tanınmasına ve bunlara saygı gösterilmesine hak kazanmaktadır. Schiffer'in kime göre hangi standartlardan bahsettiği o günlerde de anlaşılammıştı.

1980'lerin sonunda ABD'nin Kürt sorunu kapsamında Türkiye'ye yönelik değişen bakış açısı Irak'ın Kuveyt'i işgaliyle Ortadoğu'da değişen dengelerle yeni bir boyuta geçiş yaptı. 1. Körfez Savaşı'nı takiben Irak'ın kuzeyinde Kürtlerin güneyinde ise Şiilerin başlattığı isyanların desteklenip desteklenmemesi konusu Beyaz Saray'ı karmaşık problemlerle karşı karşıya bıraktı. Bu dönemde ortaya çıkan "Pelletiere Raporu", ABD Başkanı Bush'un (Baba Bush) Kürtlere yönelik siyasetinde belirleyici oldu.

"PELLETIERE RAPORU: KÜRTLER VE AĞALARI"

16 Eylül 1991'de yayımlanan raporu Profesör Stephen C. Pelletiere ABD Savaş Akademisi'nin Uluslararası Stratejik Çalışmalar Enstitüsü için hazırladı. Bu rapor, ABD'nin 1. Körfez Savaşı sonrasında Irak'ın kuzeyindeki Kürtleri korumak için askeri müdahalede bulunmasında geri adım atmasına yol açtı. "THE KURDS AND THEIR AGAS / KÜRTLER VE AĞALARI" başlıklı 35 sayfalık raporun önsözünü Stratejik Çalışmalar Enstitüsü'nün Direktörü Albay Karl W. Robinson yazdı. Albay Robinson'un önsözde şu ifadeyi kullanması dikkat çekiciydi: Rapor bizim subaylarımızı, kendi görevleri dolayısıyla ortaya çıkabilecek muhtemel tehlikeler konusunda uyarıyor ve genelde Kürt sorununun, basının çizdiği şekilde iyi huylu bir tümör gibi olmayıp, patlamaya hazır unsurlarla dolu olduğunu gösteriyor.

Pelletiere raporunda, öncülü Westermann gibi, Irak'taki Kürt toplumunda hala feodal ilişki düzeninin hakim olduğuna dikkat çekiyor ve kısa vadede bağımsız bir devletin mümkün olmadığına işaret ediyordu. Pelletiere'ye göre feodal yapıyı kontrol eden ağalar, ABD varlığının veya tehdidinin, onların yasadışı faaliyetlerine bölgeyi açacağı ümidiyle Amerikan ordusuna yanaşıyorlardı. Ulusal Güvenlik Dairesi'nden Richard Haas rapordan etkilendi, Beyaz Saray'da okunmasını sağladı. Raporun finalindeki şu ifadeler Beyaz Saray'ı Irak'ın kuzeyine doğrudan bir askeri müdahalede bulunmaktan caydırmıştı.

Kürt liderlerin bugün yaptıkları, Kürtlerin yüzyıllardır yaptıklarından farklı değildir. Kürtler tarihleri boyunca yabancı çıkarlarına paralı askerler olarak hizmet etmişlerdi. Onlar kiralık silahlardır ve kiralık silahlar bir siyasi hareket oluşturamaz.

ABD'nin Irak'ın kuzeyindeki Kürt isyanına doğrudan müdahalesinden vazgeçilmiş ancak Türkiye'de üslenen Çekiç Güç vasıtasıyla KDP ve KYB'nin bölgedeki hakimiyeti pekiştirilmişti. Kürtler, Ankara ve Washington'dan mahalli seçimler görünümü altında aldıkları onayla 1992 baharında seçimlere gitmiş ve parlamentolarını da oluşturma fırsatı bulmuşlardı. İşte 1992'nin Temmuz ayında hazırlanan bir rapor etkisi bugüne kadar gelen olayların habercisiydi.

"FULLER RAPORU"

Rapor, CIA'nın uzman analisti RAND düşünce kuruluşu üyelerinden Graham Fuller ve Paul Henze tarafından Pentagon için 1992 yılının Temmuz ayında hazırlandı. Raporda özet olarak,

Türkiye'nin Kürtlere yönelik liberal politikalar çerçevesinde attığı adımların, Kürtleri kendi kaderlerini belirleme hakkından alıkoymak için geç kalmış olduğu ifade ediliyordu. Fuller ve Henze ikilisine göre Türkiye, tarihi açıdan geri döndürülemez bir hareketi durdurmaya çalışırsa ortaya çıkacak kaos ve bunun maliyeti korkunç olacaktı. Raporunda, ayrılıkçı Kürt hareketinin Irak'ta gelişmesinin durdurulamaz bir yörüngeye oturduğu da iddia edilmekteydi. Fuller raporunda ayrıca Kürt sorununda yaşanacak gelişmelerin Türkiye'de yeni bir darbenin altyapısını oluşturabileceğine de dikkat çekilmekteydi. Fuller'e göre Türkiye, 1992'deki Nevruz olaylarının da etkisiyle Kürt sorununda kontrolü kaybetmeye başlamıştı ve dönüşü olmayan bir yola girilmişti. Raporu hazırlayan Graham Fuller, 1999 yılında Suriye'yi terk eden terör örgütü elebaşı Öcalan ile Roma'da buluşmaya çalışan, bağımsız bir Kürt devletinin ABD yönetimindeki savunucusu eski Büyükelçi Peter W. Galbraith'e eşlik edecekti. Fuller'in başka hatırdaki kalıcı özelliği ise FETÖ elebaşı Fetullah Gülen'in ABD'ye yaptığı Yeşil Kart başvurusundaki tavsiye mektubunu imzalayan kişi olmasıydı.

100 YILLIK PLANIN YENİ TASARIMLARI

ABD'nin Kürt politikasındaki tüm iniş ve çıkışların göstergesi olan bu raporlar, hala Beyaz Saray'ın bölgeye yönelik net bir politikası olup olmadığına dair ipucu vermeye yetmiyor. Ancak Irak'ın ardından bugün Suriye'deki üniter devletin PKK'nın uzantıları ile parçalanma girişimi ve İran üzerindeki baskılar gözönüne alındığında, Beyaz Saray'daki değişen isimlere rağmen, zamana yayılmış, bağımsız bir Kürt devleti hedefinin adım adım inşa edilmek istendiği yadsınamaz bir gerçek. Kuzey Irak'taki Bölgesel Yönetim'in 2017 yılındaki referandum ile bağımsızlık kartını cebine koyduğunu da unutmamalıyız. Irak'ta Ekim ayının ilk günlerinde patlak veren toplumsal olaylar, Suriye'de varılan mutabakatlara rağmen PKK/YPG'nin mevzilerini terk etmemesi hatta petrol bölgelerine ABD'nin desteğiyle daha da kuvvetli şekilde tutunması, İran üzerinde rejim değişikliğini hedefleyen ekonomik ve askeri kuşatmanın vardığı nokta, 1. Dünya Savaşı öncesinde Ortadoğu'nun sınırlarını çizmeye yönelik uygulamaya konan planların yeni tasarımlarının yürürlükte olduğuna işaret ediyor.

PAYLAŞ

#ABD

#PKK

#Pelletiere Raporu

#SSCB

#1.Dünya Savaşı

DÜŞÜNCE GÜNLÜĞÜ E-POSTA ABONELİĞİ

Türkiye'de görüşmeye yeşil ışık

Rusya: Bakanların bir araya gelmesini destekliyoruz.

'Rus askerleri arkadaşlarımı acımasızca öldürdü'

Ukrayna'dan gelenler yaşadıklarını anlattı.

15 Temmuz

yenisafak.com/15Temmuz

Kudüs : Bir Şehrin Hikayesi

gzt.com/kudus

Yeni Şafak Seçim

yenisafak.com/secim

Yeni Şafak Ramazan

yenisafak.com/ramazan

Yeni Şafak Spor

yenisafak.com/spor

GZT Lokma

gzt.com/lokma

MOBİL UYGULAMALAR

Apple

Android

Windows

Yeni Şafak olarak yayın hayatına başladığımız ilk günden itibaren ülkemizde demokrasinin tüm kurumları ile yerleşmesi, milli irade ve değerlerimizin hakim olması için tüm gücümüzle çalıştık. Bu ülkenin geleceğinin derin sularda boğulup gitmemesi için çaba sarf ettik.

Fırtınalı günlerde sığınılacak bir liman olduk. Bugüne kadar ülkemize yapmış olduğumuz katkıyı bundan sonra da okurlarımızın desteği ile sürdürmeye devam edeceğiz. Her gün Yeni Şafak'la yeni bir umut olacak.

Son Dakika

Haberler

Koronavirüs

Türkiye

Dünya

Bilimsel Gelişmeler

Gündem

Darbe Girişimi

Eğitim

Politika

Yerel Haberler

Dünya

Ortadoğu

Avrupa

Amerika

Asya

Afrika

Antartika

Okyanusya

Özgün

Özgün haberler

Dini Bilgiler

Yemek Tarifleri

Diyet

Spor

Spor Haberleri

Transfer Haberleri

Beşiktaş Haberleri

Galatasaray Haberleri

Fenerbahçe Haberleri

Trabzonspor Haberleri

Futbol

Basketbol

Motor Sporları

Voleybol

F1

Extreme Sporlar

Golf

Güreş

Atletizm

Su Sporları

Salon Sporları

Uzakdoğu Sporları

Diğer

Ekonomi

Türkiye Ekonomisi

Dünya Ekonomisi

Otomotiv

Emlak

İş Dünyası

Basın İlan

İletişim / Harita

+90 212 467 65 00

Maltepe mah. Fetih cad. No 1/1
Topkapı Zeytinburnu İstanbul Türkiye

Bip / +90 530 846 00 00

Facebook

Instagram

Twitter

Google Plus

Pinterest

Youtube

Flipboard

Rss

Copyright 2017 © Yeni Şafak

Gizlilik Politikası

Kullanım Koşulları

Site Map

Medya Kit

Kurumsal

Bilgi Toplumu Hizmetleri

Hat Sanatı

Resimli cuma mesajları YENİ | Anlamli, dualı, resimli, hadislerle güzel cuma mesajları ve sözleri

↑
YUKARI

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunundaki amaçlar ile sınırlı ve mevzuata uygun şekilde çerezler kullanılmaktadır. Detaylı bilgi için [çerez politikamızı](#) inceleyebilirsiniz.

